

Landschappelijk inpassingsplan Geerdijk 15 in Den Ham

In het kader een Rood-voor-Rood project

Colofon

Landschappelijk inpassingsplan Geerdijk 15 in het kader een Rood-voor-Rood project

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Fam. Ligtenberg
Contactpersoon: dhr. G. Ligtenberg

Projectnummer en versie: 514b, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 27 oktober 2014
Ligging projectgebied: Geerdijk 15 Den Ham	Amersfoortcoördinaten: Geerdijk 15: X232.054 Y498.949	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

1. Inleiding

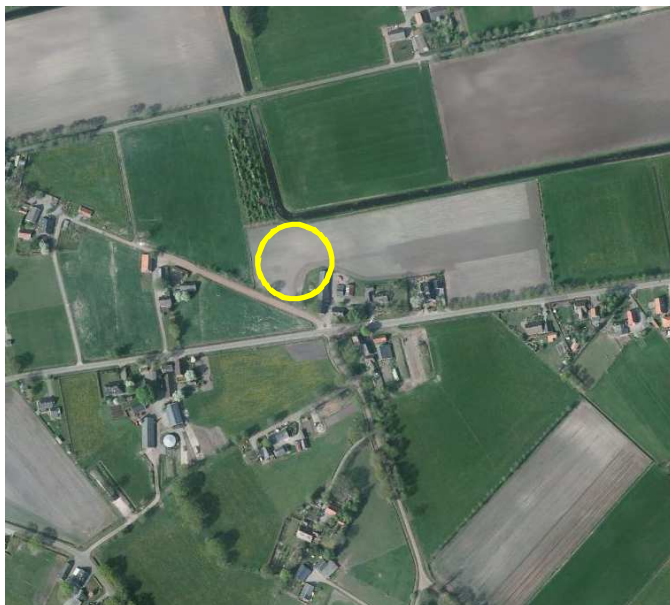
In het kader van een Rood voor Rood project in Den Ham wordt 870 m² bebouwing gesloopt en een woning opgericht op het adres Geerdijk 15. De voorgenomen sloop bestaat uit 175m² bebouwing op het adres Hammerfliet 4/4a en 695m² bebouwing op het adres Geerdijk 15. De gemeente heeft medewerking aan het plan verleend met de voorwaarde dat het nieuwe erf op het adres Geerdijk 15 landschappelijk wordt ingepast. Voorliggend plan presenteert deze landschappelijke inpassing aan de hand van een erfbeplantingsplan. Op basis van een analyse van landschap, bodem, water en karakteristieke beplantingsvormen wordt een erfontwerp gepresenteerd. Het rapport wordt afgesloten met een advies over de inrichting en het vervolgbeheer.

De nieuwe woning in het plangebied krijgt een inhoudsmaat van 900m³. Om deze inhoudsmaat mogelijk te maken wordt van de initiatiefnemer een extra inzet gevraagd in de ruimtelijke kwaliteit (zogenaamde Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving : KGO). De extra investering in het kader van de KGO wordt in het rapport separaat aangeduid.

2. beschrijving van het plangebied

2.1 Situering

Het plangebied ligt aan de Geerdijk 15. De locatie ligt in het buitengebied. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied met de gele cirkel weergegeven.

Globale ligging van het onderzoeksgebied in de omgeving. Het onderzoeksgebied wordt met de gele cirkel aangeduid.

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Locatie Geerdijk 15 bestaat uit een deel van een voormalig agrarisch erf. Op het erf staan enkele gebouwen waaronder een gedeeltelijk ingestorte woning, een langgerekte schuur en een bijgebouw. De boerderij is deels gedekt met riet en deels met pannen. Het dak is deels ingestort waardoor dit gebouw niet meer wind- en waterdicht is. Een bijgebouw is gebouwd met baksteen, de ander van hout. Het stenen gebouw heeft aan de zuidzijde een houten topgevel, maar deze bestaat uit een enkele rij planken. De beide bijgebouwen zijn gedekt met golfplaat. Deze schuren beschikken niet over een spouw, muur- en/of dakisolatie. Rondom de gebouwen ligt een grazige vegetatie welke tot voor kort jaarlijks gemaaid werd. Aan de voorzijde van de oude boerderij staan een fijnspaar en een conifeer. Aan de achterzijde staat een oude vlier. Open water ontbreekt in het plangebied.

Begrenzing van het plangebied.

Op het huidige erf staan een oude flier, een fijnspar en een conifeer. Langs de zandweg, aan de zuidwestzijde van het erf, staan enkele zomereiken. Dit zijn relictten van bomen die oorspronkelijk in een hakhoutsingel die verderop parallel naast de zandweg ligt. Op onderstaande kaart wordt de in het plangebied aanwezige beplanting weergegeven.

Bestaande beplanting in het plangebied.

Impressie van het plangebied.

3. Landschap, bodem en water

3.1 Landschap

Het plangebied Geerdijk 15 ligt op de overgang van het kampen- en essenlandschap naar het heideontginningslandschap ten oosten ervan. Het kampen- en essenlandschap is een oud ontginningslandschap dat zich kenmerkt door de niet-rationele verkaveling en verspreid liggende boerderijen welke willekeurig langs de ontginningswegen liggen. De agrarische percelen hebben willekeurige vormen en de wegen zijn kronkelig, meestal voorzien van eiken laanbeplanting. Het landschap is half open, met verspreid liggende houtwallen. De meeste houtwallen bestaan uit kavelgrensbeplanting. Op de oude agrarische erven staan meestal enkele oude eiken en/of is een erfbosje aanwezig. Bij sommige erven is nog een hoogstamboomgaard aanwezig.

Het heideontginningslandschap is een jong ontginningslandschap met rationele, grote blokverkaveling en lange rechte (zand)wegen. De boerderijen liggen geordend met de voorzijde aan de ontginningswegen. Op onderstaande uitsnede van de historische topografische kaart wordt het landschap op en rond het plangebied aan het einde van de 19^e eeuw weergegeven.

Uitsnede uit de historische topografische kaart anno 1880. Bron: wat was waar. Het plangebied wordt met de cirkel aangeduid.

3.2 Bodem

De bodem in het plangebied wordt tot de veldpodzolgronden gerekend. Het noordelijke deel van het plangebied bestaat uit een moerige eerdgrond. Op onderstaande uitsnede van de bodemkaart worden de verschillende bodemtypes in het plangebied weergegeven.

Uitsnede van de bodemkaart van Nederland. Het plangebied wordt met de lijn aangeduid.

3.3 Water

Evenals de verschillende grondsoorten, verschilt ook het grondwaterpeil in het noordelijke- en zuidelijke deel van het plangebied. Het noordelijke deel kent een grondwatertrap II terwijl het zuidelijke deel een grondwatertrap VI kent. Het plangebied wordt gekenmerkt als inzijgingsgebied. Dat wil zeggen dat er geen kwelinvloeden in het maaiveld merkbaar zijn.

4. Analyse van de huidige ruimtelijke kwaliteit

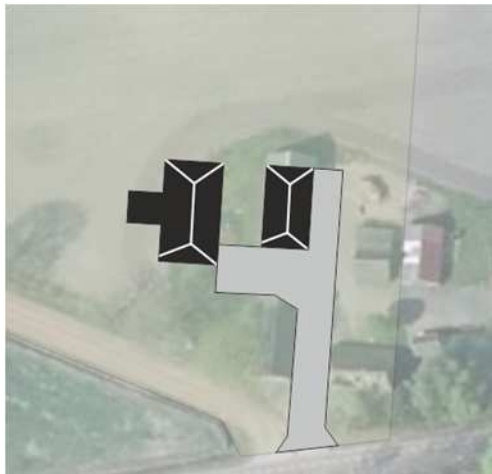
Op basis van een analyse van de aanwezige beplanting en (a)biotische waarden kan een analyse gemaakt worden van waardevolle elementen die opgenomen kunnen worden in het nieuwe ontwerp.

- De bebouwing in het plangebied is oud en gedeeltelijk vervallen;
- Het plangebied ligt op de overgang van het open essenlandschap en het meer besloten kampenlandschap naar het meer open en grootschalige heideontginningslandschap;
- Het zuidelijke deel van het plangebied heeft een ander bodemtype en grondwaterstand dan het noordelijke deel. Het zuidelijke deel bestaat uit een zandige grondsoort met grondwatertrap VI;
- Er staat niet veel opgaande beplanting in het plangebied. Deels bestaat het uit uitheems plantmateriaal (fijnspar en conifeer). De zomereiken langs de zandweg vormen een relict van een hakhoutsingel;

5. Voorgenomen activiteit

5.1. Erfopzet

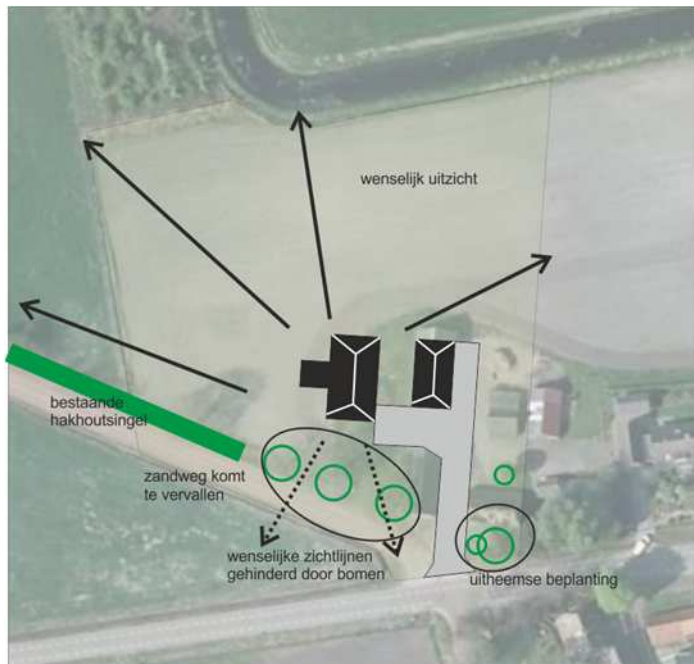
In voorliggend plan wordt alle in het plangebied aanwezige bebouwing gesloopt. Op het erf wordt een nieuwe vrijstaande woning met bijgebouw opgericht. De zandweg ten zuiden van het erf wordt aan de openbaarheid onttrokken en komt te vervallen. Op onderstaande afbeelding wordt de nieuwe erfopzet gepresenteerd.

Erfopzet; positionering van de nieuwe gebouwen

5.2 Uitgangspunten voor het ontwerp

De nieuwe bewoners hebben enkele wensen geuit m.b.t. de landschappelijke inpassing van het erf. Zo is de wens geuit om vrij zicht te hebben op het landschap aan de noordzijde en zicht vanaf de Geerdijk op de nieuwe woning. Deze wensen en andere aspecten zijn verwoord in de analysekaart welke hieronder wordt weergegeven.

Analyse van de ruimtelijke kwaliteit en wensen van de bewoners.

6. Het ontwerp

6.1 Algemeen

Op basis van de ruimtelijke analyse, (a)biotische kenmerken van het plangebied en de wensen van de toekomstige bewoners is een erfinpassingsplan opgesteld. Het ontwerp is opgesteld aan de hand van de volgende uitgangspunten;

m.b.t. het ontwerp:

- Bestaande beplanting wordt zo veel mogelijk opgenomen in het ontwerp;

m.b.t. plantmateriaal:

- Streekeigen plantmateriaal; plantmateriaal afgestemd op abiotische kenmerken van het gebied (bodem, water).
- Uithemse beplanting op het erf wordt verwijderd;

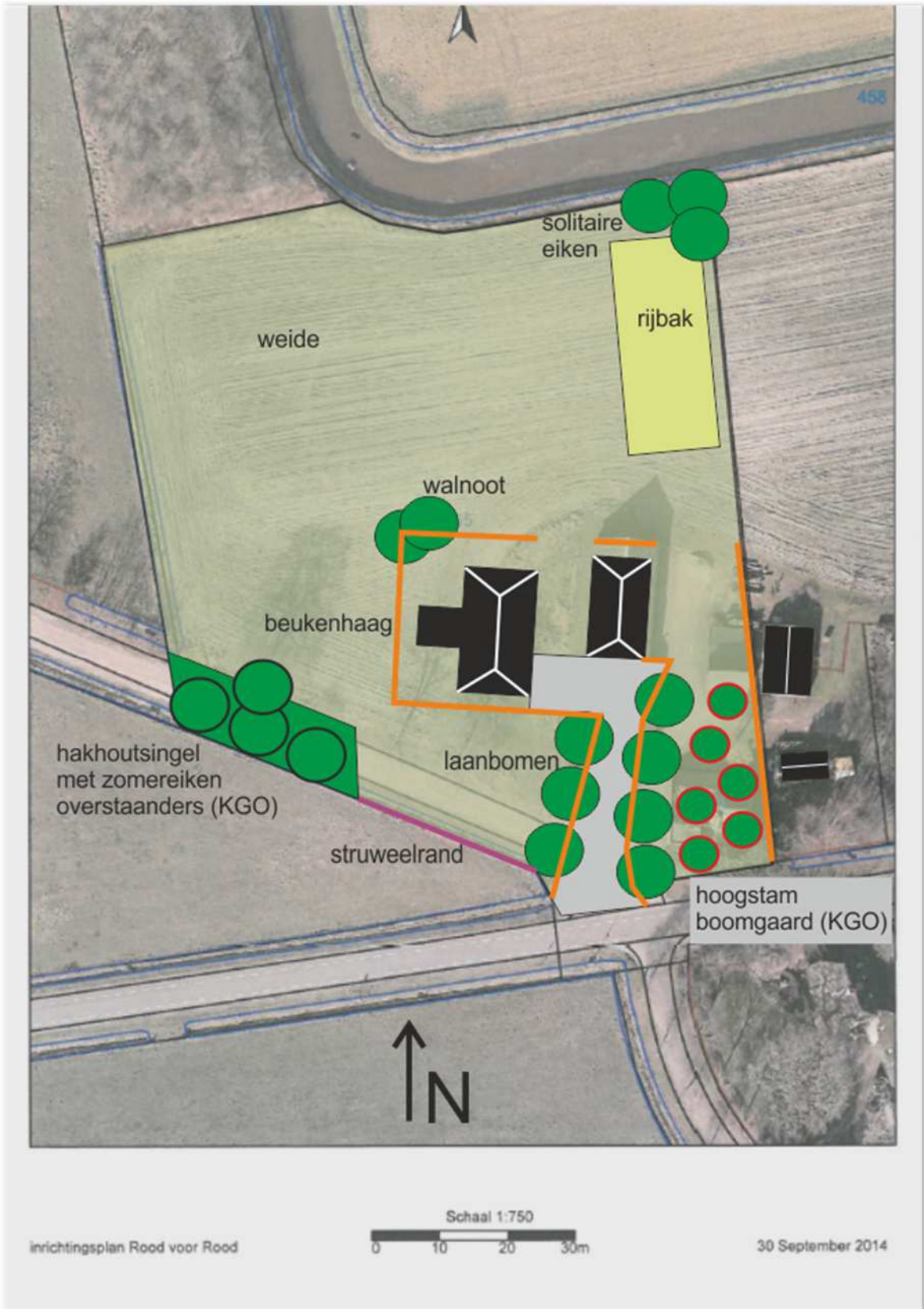
m.b.t. eisen vanuit de gemeente

- Om een woning te mogen oprichten met een inhoudsmaat van 900m³ moet een extra inspanning geleverd worden om de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied te versterken. In het kader van deze Kwaliteitsimpuls Groene Ruimte, wordt naast erfbeplanting ook nieuwe landschappelijke beplanting aangelegd in het plangebied.

6.2. Ontwerp

Op onderstaande verbeelding wordt het erfbeplantingsplan weergegeven. Dit plan bestaat uit het toevoegen van:

- Zeven laanbomen (loofbomen)
- Een beukenhaag om het privégedeelte van het erf
- Vijn hoogstam fruitbomen
- Twee walnotenbomen
- Drie solitaire zomereiken
- Behoud van een bestaande struweelrand
- Aanleg van een hakhoutsingel met overstaanders

Erfbeplantingsplan

6.3 Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO)

In het kader van de kwaliteitsimpuls Groene Omgeving worden in het plangebied twee elementen additioneel aan het oorspronkelijk ontwerp toegevoegd, te weten de hakhoutsingel in de zuidwestpunt van het plangebied en de hoogstamboomgaard in de zuidoosthoek van het plangebied. Deze elementen worden als zodanig ook aangeduid op bovenstaande kaart.

7. Inrichting en beheer

7.1 Algemeen

Om tot het wenselijke eindbeeld te komen worden een fijnspar, conifeer, flier en twee zomereiken langs de zandweg gerooid en wordt nieuwe beplanting aangelegd. In dit hoofdstuk wordt weergegeven welke beplanting wordt aangebracht en wat het vervolgbeheer is om tot het wenselijk eindbeeld te komen. Als plantmateriaal wordt inheems plantmateriaal gebruikt.

7.2 Inrichtingsmaatregelen

Om tot het wenselijke eindbeeld te komen wordt op verschillende plekken in het plangebied beplanting aangebracht. In onderstaande tabel wordt deze beplanting opgesomd.

Omschrijving	Aantal
Laanbomen	7 stuks
Hoogstam fruitbomen	6 stuks
Solitaire zomereiken	2 x 3 stuks
Beukenhaag	180 m ¹
Walnoot	2 stuks
Hakhoutsingel	300 m ²

Beplantingslijst van nieuwe beplanting

Toelichting:

Hakhoutsingel

De hakhoutsingel wordt 10 m¹ breed en 30 m¹ lang en bestaat uit zes rijen bosplantsoen met een plantverband van 1,5x1,5 m¹. Beplanting wordt in voldoende groot plantgat geplant. Ter bescherming van de beplantingstrook wordt een smalle greppel tussen agrarisch cultuurland en de singel aangebracht, of de beplantingstrook wordt uitgerasterd. De hakhoutsingel bestaat uit een gemengd plantsoen met, zomereik, berk, hazelaar, veldesdoorn, esdoorn, boswilg, lijsterbes, Gelderse roos, vuilboom en liguster (allen 10% gemengd). De minimale maat van het plantsoen bedraagt 60-80cm. In de hakhoutsingel worden tevens drie, als laanboom gekweekte zomereiken geplant (zie kopje solitaire bomen)

Algemene plantinstructie voor bosplantsoen

1. Het aanplanten van een houtwal of singel kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 80-100 cm hoogte.
3. De te beplanten oppervlakte dient te worden bewerkt, dit kan door frezen en/of planten in bewerkte grond.
4. Plant de soorten aan in groepen van minstens 5-7 stuks per soort. Op die manier voorkomt u dat langzaam groeiende soorten worden overgroeid door snel groeiende soorten.
5. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek

een gat (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.

6. Indien u niet direct alle bomen en/of struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen en/of struiken tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

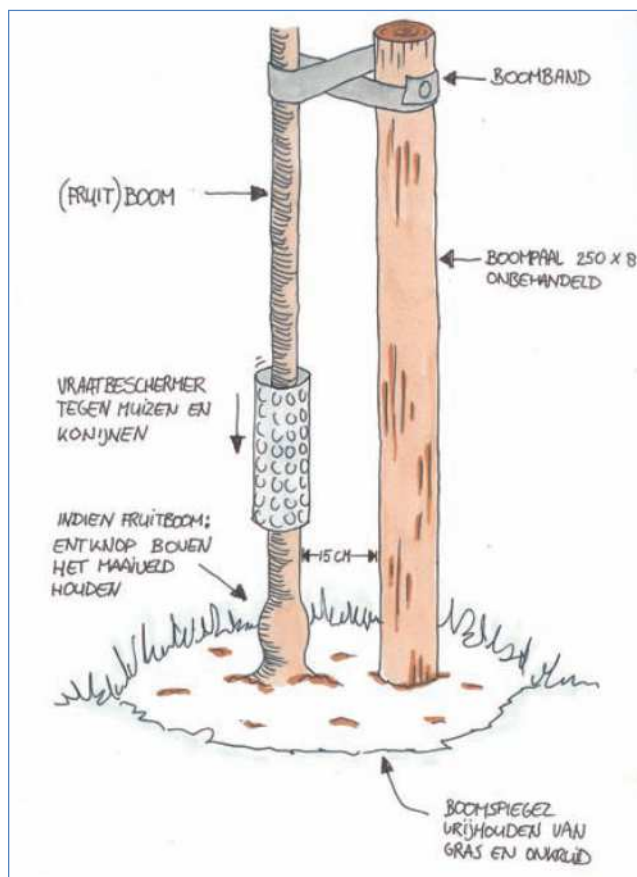
1. Plant de houtsingel of houtwal in rijen aan met een plantafstand van bij voorkeur 1,50 bij 1,50 meter.
2. Boomvormers dient u in het midden van de singel aan te planten, struiken aan de randen.

Beukenhaag

De beukenhaag wordt aangelegd in een plantverband van 4 stuks/m¹ haag. Er wordt bij de aanleg gebruik gemaakt van plantsoen in de maat 60-80 of 80/100.

Hoogstam boomgaard

Voor de aanleg van de hoogstam appelbomen wordt gebruik gemaakt van bomen met een maat van 10-12 cm (stamomtrek op 1,5 m¹ hoogte). De hoogstamappelbomen worden in een ruim plantgat gepoot en ondersteund door twee boompalen met boomband. Er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van oude rassen. Deze zijn van nature robuuster en minder kwetsbaar voor ziektes en plagen.

Bescherming van de jonge aanplant

Verder:

- Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
- Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
- Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
- Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm bij 8 cm), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (dit is meestal het zuidwesten), waar u de jonge boom met een brede band aan bevestigt.
- U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

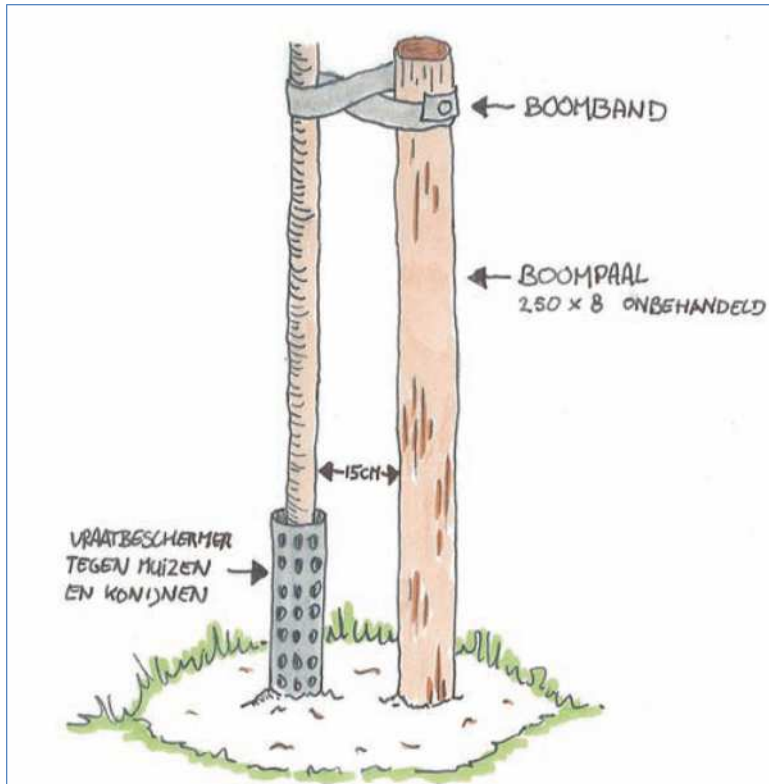
Solitaire zomereik, walnoot en laanbomen

Er worden zes solitaire zomereiken, twee walnoten en zeven solitaire laanbomen gepland. Deze hebben een minimale stamomtrek van 10-12cm op 1,5 m1 hoogte boven de wortelvoet. De boom wordt geplant in ruim plantgat en ondersteund door twee boompalen en boomband. Er wordt een als laanbomen gekweekte boom gebruikt.

Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (dit is meestal het zuidwesten). Bevestig de jonge boom met een brede band aan de boompaal.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

Bescherming van de jonge aanplant

Algemene opmerking

Initiatiefnemer dient er op toe te zien dat uitsluitend inheems plantmateriaal gebruikt wordt. De leverancier van het plantmateriaal kan hierop toezien.

7.3 Beheer

Hakhoutsingel

De singel wordt beheerd als hakhoutsingel. Goed onderhouden houtwallen en houtsingels bestaan uit een boom-, kruid- en struiklaag. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk. De meeste houtsingels en houtwallen worden als hakhout beheerd en tussen de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. De in de hakhoutsingel aanwezige overstaanders worden niet afgezet maar behouden zodat deze tot wasdom kunnen komen.

Solitaire bomen

Geen beheer, mogelijk opkronen als schade aan landbouwvoertuigen ontstaat door lage takken.

Beuken scheerhaag

De beukenhaag is een scheer- of kniphaag. Deze haag dient jaarlijks 1 à 2 maal geknipt/geschoren te worden om de haag op de wenselijke hoogte en breedte te houden.

Boomgaard

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden.

Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

Vormsnoei

De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.